

Bedrijfsontwikkelingsplan

Akkerbouw

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Afdeling Land- en Tuinbouwworming

Leuvenseplein 4, 1000 Brussel

02/553 63 56

land-tuinbouwworming@vlaanderen.be

BLIVO
expertisecentrum
biologische landbouw

INHOUD

Inleiding.....	3
1. Huidig bedrijf	4
2. Motivatie voor de omschakeling.....	5
3. Beeld van het toekomstige bedrijf	6
4. Potenties van het bedrijf en de bedrijfsleider.....	7
5. Vruchtwisseling.....	7
6. Opbouw van de rotatie	9
7. Specifieke teeltzorgen	11
7.1. Wintergranen : tarwe, triticale, gerst.....	11
7.2. Rode klaver als groenbemester	12
7.3. <i>Mai</i> s	12
7. 4. Bonen.....	13
7.5. Aardappelen	14
7.6. Suikerbieten.....	15
7.7. Cichorei.....	16
8. Bemesting	17
9. Arbeidsbehoefte.....	19
10. Economische doorrekening.....	21
11. De omschakelingsperiode.....	24
12. Afzet.....	25
Slotbeschouwing.....	25

Inleiding

Omschakeling van een landbouwbedrijf van de gangbare landbouwmethode naar de biologische landbouwmethode vraagt een duidelijke koerswijziging van het bedrijf en van de bedrijfsleider. Het teeltplan zal goed aangepast moeten zijn om de gewasbescherming, onkruidbestrijding, bemesting en de arbeidsorganisatie werkbaar te maken en aldus zullen tal van praktische zaken ook veranderen.

Zo zal het onwaarschijnlijk zijn dat uw huidige plantgoedleverancier biologische planten kan leveren, is het mogelijk dat uw zaadhandelaar geen niet-ontsmet kan leveren of dat u het veel vroeger zult moeten bestellen en moet er gedacht worden aan een overstap van afzetkanaal om de meerwaarde van uw biologische producten vergoed te zien. Deze koerswijziging is niet steeds vanzelfsprekend te realiseren, vandaar dat we u met dit omschakelingsplan op weg zetten om u in te leven in de biologische achtergronden en intenties en de door u geplande omschakeling. Zoals u wenst, bespreken wij in dit plan de akkerbouw en groenteteelt op uw bedrijf.

We nemen uw gangbaar bedrijf als uitgangspunt en kijken even hoe dit tot stand kwam om vervolgens te komen bij de beslissing om biologisch te gaan boeren. De motivatie hiervoor is heel belangrijk en zal een belangrijk aandeel hebben in al dan niet slagen van uw biologische bedrijfsvoering. Binnen de biologische landbouwmethode zijn er tal van varianten mogelijk inzake bedrijfsvoering. Het is ons inziens heel belangrijk dat de bedrijfsvoering nauw aanleunt bij de persoonlijkheid van de bedrijfsleider. Daarom maken we een schets van de biologische bedrijfsvoering die u voor ogen had en houden we daarmee rekening bij de uitwerking van uw toekomstig biologische landbouwbedrijf, dat op die manier sterke persoonlijke accenten kan dragen die u in staat moeten stellen een aangename bedrijfsuitbating te voeren. Alle deelaspecten van het bedrijf komen aan bod in het deel over de concrete omschakeling: hier wordt een beeld geschetst van waar het naar toe kan en hoe deze omschakeling kan verlopen. Hierbij wordt steeds getracht rekening te houden met de verschillende invalshoeken : landbouwkundige implicaties van de biologische landbouwmethode, de wetgeving, het bedrijf en de persoonlijkheid van de bedrijfsvoerder(s).

1. Huidig bedrijf

- Historiek

12 jaar intensieve akkerbouwuitbating, met een opgebouwd machinepark voor alle bodembewerkingen, kunstmesttoediening en chemische behandelingen (getrokken sproeier)
Uitgebouwde infrastructuur voor het drogen van graszaad en de bewaring van aardappelen.

- Oppervlakte en percelen

Totale oppervlakte: 40 ha, zware klei

Huiskavel: één blok van 32 ha

2 niet aanpalende percelen van 4 ha

- Teeltrotatie

15 ha granen

5 ha graszaad

10 ha aardappelen

0 ha suikerbieten

- Afzet

Het graan wordt van het veld af verkocht, het stro wordt geperst in grote balen en vertrekt van het veld weg.

Het graszaad wordt op het bedrijf gedroogd en bulk verkocht. Het gras vertrekt van het veld weg.

De aardappelen worden op het bedrijf ingeschuurd en tegen het einde van de winter bulk verkocht.

- Arbeidsinvulling

1 VAK (de bedrijfsleider), op piekmomenten (bvb. het inschuren van de aardappelen) aangevuld met enkele losse arbeidskrachten

2. Motivatie voor de omschakeling

Zowel van de markt als van de maatschappelijke omgeving ervaart u steeds minder appreciatie voor uw werk op uw bedrijf en dit weegt zwaar door op uw arbeidsvreugde. Door om te schakelen naar de biologische landbouwmethode hoopt u appreciatie te krijgen voor de kwaliteit van uw product en van de wijze waarop u die produceert.

Door om te schakelen wilt u ook meer vat krijgen op het gebeuren rond uw bedrijf : zelf inspelen op de markt in plaats van door de markt gedictieerd worden. Tevens wilt u met deze stap zelf het initiatief nemen om bepaalde ecologische maatstaven te bereiken, vooraleer die u van hogerhand worden opgelegd.

Tenslotte meent u zo een anders onontkoombare schaalvergroting te vermijden.

3. Beeld van het toekomstige bedrijf

- Teeltplan

Dit wenst u liefst zo weinig mogelijk te wijzigen, de biologische productie van graszaad ziet u echter niet zo goed zitten. Om het teeltplan uit te breiden denkt u aan vruchten die naar onkruidbestrijding niet te intensief zijn.

U wenst geleidelijk in de biologische teelt te stappen.

- Bemesting

Dierlijke mest

- Teeltzorg

Mechanische onkruidbestrijding, de bemesting baart u zorgen.

- Arbeid

Liefst gelijk houden en als er meer arbeid is, dan moet het inkomen ook navenant zijn.

- Afzet

Afzet via groothandel, geen detailhandel of thuisverkoop. De aardappelen wilt u thuis bewaren.

- Bedrijfseconomie

Het inkomen moet minstens gelijk blijven, eventuele investeringen meegerekend.

4. Potenties van het bedrijf en de bedrijfsleider

5. Vruchtwisseling

Alvorens van start te gaan met de technische uitwerking van dit omschakelingsplan, wil ik verwijzen naar de bijlage “Algemene principes van de biologische landbouw” : daar vindt u kort beschreven welke de belangrijkste aandachtspunten zijn in de biologische plantaardige productie.

Verder bouwend op de wensen die u kenbaar gemaakt hebt tijdens het oriënterend bedrijfsbezoek, heb ik een mogelijke, duurzame vruchtwisseling uitgewerkt :

VRUCHTWISSELING VANAF DE OMSCHAKELING, OVER 12 JAAR

Percelen : A, B, C en D : 8 ha, huiskavel
E en F : 4 ha, afgelegen percelen

	Perceel A	Perceel B	Perceel C	Perceel D	Perceel E	Perceel F
2000	<i>Suikerb</i>	<i>Suikb/Aard</i>	<i>Graan</i>	<i>Graan/grasz</i>	<i>Graan</i>	<i>Aard</i>
2001	Graan (+ klaver)	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Aardappel</i>	<i>Aard/Suik</i>	<i>Graszaad</i>
2002	Bonen (+vanggewas)	Graan (+ klaver)	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Aardappel</i>	<i>Aardappel</i>
2003	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Graan (+ klaver)	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Suikerb</i>
2004	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Graan (+ klaver)	Maï s	Maï s
2005	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Graan (+ klaver)	Graan (+ klaver)
2006	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)
2007	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Aardappel</i> (+vangewas)
2008	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Cich/Suik</i>
2009	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Graan</i> (+ klaver)
2010	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Maï s	Maï s
2011	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	<i>Bonen</i> (+vanggewas)
2012	<i>Bonen</i> (+vanggewas)	Maï s	<i>Graan</i> (+ klaver)	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i> (+vangewas)	<i>Aardappel</i> (+vangewas)

(cursief: gangbare teelt;
vet: teelt in omschakeling;
rest: biologische teelt)

Voor de uiteindelijke biologische vruchtwisseling komen we dus tot :

- 8 ha graan (met klaver ingezaaid)
- 8 ha maï s
- 8 ha bonen (met bvb. raaigras als vangewas)
- 8 ha aardappelen (met bvb. rogge als vangewas)
- 8 ha cichorei of suikerbieten

Deze rotatie start pas vanaf het perceel uit de omschakelingsperiode treedt : voor percelen A en B is dit in 2003, voor perceel C is dit vanaf 2004, voor perceel D is dit vanaf 2005 en voor de percelen E en F is dit vanaf 2006.

Met de voorgestelde stapsgewijze omschakeling wordt uw bedrijf vanaf 2004 volledig biologisch uitgebaat en kunnen vanaf 2006 alle producten als volledig biologisch verkocht worden.

In punt 11 zal ik nader ingaan op deze gefaseerde omschakeling, vooreerst zal ik uitgebreid ingaan op deze voorgestelde biologische vruchtwisseling :

- de vruchtopvolging
- de specifieke teeltzorgen
- de bemesting
- de arbeidsorganisatie
- het bedrijfseconomisch plaatje

6. Opbouw van de rotatie

De rotatie :

- 8 ha graan
- 8 ha maï s
- 8 ha bonen
- 8 ha aardappelen
- 8 ha cichorei of suikerbieten

Hier wordt nader ingegaan op de volgorde van de teelten en de overgang van de ene teelt naar de andere. Wat de specifieke teeltzorgen betreft, wordt meer in detail gegaan in punt 7.

GRAAN

Afhankelijk van de marktevolutie kunt u kiezen voor baktarwe of voedergranen, de voorvrucht stelt hier geen beperkingen. Door het inzaaien van klaver enkele weken voor het sluiten van het gewas kan na de graanoogst deze vlinderbloemige uitgroeien en door zijn stikstofbindend vermogen zal zo het perceel voorbereid worden op de volgende teelt (maï s) die dankbaar gebruik zal maken van deze stikstofnalevering.

MAIS

Met het onderwerken van de klaverzode (samen met de mest) in het voorjaar wordt een hoog stikstofleverend vermogen bereikt waar de maï s dankbaar gebruik van zal maken. Omdat de klaverzode het dragend vermogen van de bodem in het voorjaar zal verhogen, mag het geen probleem zijn vòòr eind april te ploegen en, na aanleg van een vals zaaibed, vòòr half mei de maï s in te zaaien. Er kan de voorkeur gegeven worden om de maï s als korrelmaï s of als CCM af te zetten, daar hierbij de kans op structuurschade bij de oogst vermindert en er meer restproduct op het veld blijft, wat de organische stof-balans ten goede komt.

BONEN

Afhankelijk van het perceel kan geopteerd worden vòòr of na de winter te ploegen. In beide gevallen gebeurt de bemesting best na de winter om de uitspoeling te beperken : bemesten ofwel net voor het ploegen ofwel voor het aanleggen van het vals zaaibed.

Bonen fixeren als vlinderbloemige stikstof uit de lucht, daarom wordt na de oogst een vanggewas gezaaid. Zo zal de stikstof die mineraliseert na de oogst van de bonen niet verloren gaan : ze wordt tijdelijk opgeslagen in het 'vang'gewas.

Omwille van de bonen in de rotatie kan beter het aandeel vlinderbloemige groenbemesters beperkt blijven, zodat hier een niet-vlinderbloemige de voorkeur geniet, bvb. raaigras.

Daar de volgende teelt (aardappelen) zo vroeg mogelijk gepoot wordt, zal eventueel voor de winter moeten geploegd worden : het zal dus van belang zijn om een vanggewas te kiezen dat snel van start gaat.

AARDAPPELEN

Omwille van Phytophthora moet de biologische teelt van aardappelen vervroegd worden door het pootgoed te laten voorkiemen en door zo vroeg mogelijk te poten. Ook de rassenkeuze zal hier zeer belangrijk zijn. De bemesting gebeurt bij het onderwerken van de groenbemester die na de bonen ingezaaid werd.

Wat het bewaren van de aardappelen betreft, daar zal verder nader op ingegaan worden.

Na de aardappelteelt blijft een stikstofrijke bodem achter, er kan best een (niet-vlinderbloemig) vanggewas ingezaaid worden, bijvoorbeeld rogge kan hier dienen, zodat deze voedingsstoffen niet verloren gaan voor de volgende teelt.

CICHOREI/SUIKERBIETEN

Afhankelijk van de afzetmogelijkheden komen op deze plaats in de rotatie cichorei of suikerbieten.

De bemesting gebeurt bij het onderwerken van de groenbemester die na de aardappelen gezaaid wordt.

De onkruidbestrijding zal hier heel nauwgezet moeten opgevolgd worden, omdat beide teelten zeer gevoelig zijn voor een hoge onkruiddruk. Bij suikerbieten kan planten i.p.v. zaaien overwogen worden.

Wanneer we de volledige rotatie beschouwen, zien we :

- Met de klaver, die ingezaaid wordt in het graan, en de bonen wordt er stikstof gebonden zodat de bemesting met dierlijke mest wat kan gemilderd worden en de fosfaatdruk verlaagd wordt.

- Door het onderwerken van de klaver na graan en de groenbemester na bonen en aardappelen, samen met het gebruik van stalmest, wordt het organische stofgehalte op het bedrijf op peil gehouden. Bodemanalyses moeten uitwijzen of het op peil houden voldoende is, eventueel moet eerst een periode van opbouw ingepast worden (bvb. door enkel gecomposteerde stalmest te gebruiken).

- Naar ingrijpende bodembewerkingen vergen zowel de graan- als de bonenteelt weinig van de bodem, dit geeft een buffer naar eventuele structuurschade die kan opgelopen worden bij de oogst van maïs, aardappelen of cichorei/suikerbiet.

7. Specifieke teeltzorgen

7.1. Wintergranen : tarwe, triticale, gerst

Rassen :

Bij de rassenkeuze moet vooral gelet op de roestgevoeligheid en de legergevoeligheid.

Bemesting :

Een bemesting met stalmest naar 125-150 (voor bakkwaliteit) kg N/ha, zal voldoende nutriënten geven voor de granen. Een lichte drijfmestgift zodra de bodem het toelaat in het voorjaar, zal de groei op gang brengen en de uitstoeling bevorderen.

Zaai :

Een relatief late zaai half november van wintergraan geniet de voorkeur omdat op die manier de herfstkiemende onkruiden vermeden worden. Door de iets latere zaai vermijdt men ook de migratie van parasitairen (o.a. bladluizen) vanop de suikerbieten en de maïs die na de oogst hiervan een nieuwe voedingsbron zoeken.

Om verliezen door wieden te compenseren en omdat de uitstoeling kan tegenvallen (bij een koud en nat voorjaar is er weinig mineralisatie en kan er te weinig N aanwezig zijn om de uitstoeling vlot te laten gebeuren) kan men best iets meer zaad gebruiken : 350 à 450 zaden per m² afhankelijk van de zaaiomstandigheden (hoe moeilijker, hoe meer zaad).

Omrekening naar kg/ha :

$$\text{kg/ha} = (\text{duizendkorrelgewicht} \times \text{aantal zaden/m}^2) / 100$$

Onkruidbestrijding :

In het voorjaar is het aangewezen om met de wiede het alsnog kiemende onkruid te bestrijden.

Op slempgevoelige grond kan het eventueel nodig zijn de grondkorst na de winter te breken met een schoffel. In juni-juli moeten dan nog enkel de grote onkruiden die dreigen te zaaien (distels!) verwijderd worden.

Arbeid : 10 - 25 uur.

Gewasbescherming :

Door de mindere uitstoeling heeft biologisch graan veelal een ijlere stand dan gangbaar. Hierdoor is de ziektedruk (van schimmelziekten) ook lager, indien ze toch voor komen, dan is curatief optreden niet mogelijk. Rassenkeuze zal hier een belangrijk middel zijn om de opbrengstderving door ziekte te beperken.

Oogst en opbrengst :

De opbrengst kan sterk variëren : tussen 4.500 en 7.500 kg. Gemiddeld kan men 5.500 à 6.000 kg verwachten.

Nazorg voor de bodem :

Na de graanteelt kan men best een groenbemester zaaien, zodat er bodembedekking is tijdens de winter en om het perceel voor te bereiden op de volgende teelt. Is dit een N-behoefte, dan kiest men best een vlinderbloemige groenbemester. Gaat het enkel om een vanggewas dan zijn de mogelijkheden legio.

De groenbemester kan reeds gezaaid worden in het graan, vlak voor het sluiten van het gewas.

Bij het inwerken van de graanstoppel is het aangewezen een lichte drijfmestgift uit te voeren om een evenwichtige vertering van de C-rijke stoppel te bevorderen.

7.2. Rode klaver als groenbemester

Bodem :

Rode klaver vraagt een bodem met een goede structuur en een goede vochtvoorziening. De pH ligt boven 6,2.

Bemesting :

Rode klaver als groenbemester hoeft enkel bemest te worden om zich te vestigen: 50 kg N volstaat. Eens de klaver goed gevestigd zal de plant stikstof gaan binden uit de lucht en die ook zelf gaan benutten. Op K-arme bodems moet wel bijbemest worden naar dit element. Dit kan met Kai niet, patentkali, Haspargit, ...

Zaaien :

Rode klaver als hoofdgewas kan ingezaaid worden vanaf eind maart tot eind september. Met graszaaimachine op 1-2 cm diep aan 10-15 kg/ ha bij diploï de rassen. Indien men tetraploï de rassen gebruikt, moet men 50% meer zaad gebruiken.

Onder dekvrucht (bvb. graan) wordt de rode klaver zo laat mogelijk gezaaid, men mag echter ook geen schade aanbrengen aan de dekvrucht. In granen is dit ten laatste eind april. Er wordt aan dezelfde hoeveelheden gezaaid : breedwerpig en dan inwerken met de wiedeg.

Onkruidbestrijding :

Onder dekvrucht is er geen onkruidbestrijding nodig. Als hoofdgewas kan eventueel in het begin gewiedegd worden als het onkruid dreigt het jonge gewas te verstikken. Eens het gewas goed gevestigd is, heeft rode klaver een zeer groot onkruidonderdrukkend vermogen, enkel wortelonkruiden moeten dan nog bestreden worden.

Oogst en opbrengst :

Rode klaver wordt in de rotatie opgenomen als groenbemester om extra stikstof op de akker te brengen, dus niet als ruwvoerproduct. Als hoofdgewas wordt de klaver dan regelmatig gemaaid waarbij het gewas ter plekke blijft. Na september wordt niet meer gemaaid omdat het gewas de winter niet doorkomt zonder voedselreserve.

Per ton DS rode klaver wordt 30 tot 45 kg N gefixeerd uit de lucht. Hiervan komt 50 % beschikbaar het 1ste jaar na de klaver en 30 % het 2de jaar.

Als hoofdgewas kan zo 250 tot zelfs 400 kg N uit de lucht gebonden worden. Onder graan als dekvrucht heeft men na de winter 3 à 4 ton klavermassa (wortelstel inbegrepen): gemiddeld 150 kg N.

Door klaver meer N aan te bieden (bemesten) daalt de luchtstikstof-binding. Door het maaisel af te voeren worden ook nutriënten afgevoerd en zal dus het rendement als groenbemester gaan dalen.

7.3. Maï s

Bodem :

Maï s stelt geen hoge eisen aan de bodem : een goede ontwatering in het voorjaar, een goede vochtlevering in de zomer en diep bewortelbaar.

Bemesting :

Er wordt bemest naar 200 kg N. Bij bemesting met dierlijke mest wordt ook voldoende P en K aangebracht. Indien de bodemvoorraad zo laag is dat men met de bemesting de MAP-limieten zou overschrijden, dan is het aangewezen vòòr de maï steelt een groenbemester te plaatsen in de

vruchtwisseling. Maï s is zeer gevoelig voor Mg-gebrek: bodemanalyse kan uitsluitsel geven of bijbemesting met bvb. kiesriet nodig is.

Zaaien :

Vanaf eind april kan gezaaid worden, eens de bodemtemperatuur 8 à 10°C bereikt heeft. Vooraf wordt een vals zaaibed aangelegd. Snijmaï s wordt aan 110.000 tot 125.000 zaden per ha gezaaid, MKS/CCM/korrelmaï s aan 90.000 tot 95.000 zaden.

Met het oog op de mechanische onkruidbestrijding wordt 5-6 cm diep gezaaid.

Onkruidbestrijding :

Vooraf wordt een vals zaaibed aangelegd. In vooropkomst (heel ondiep en met slepende tandinstelling) en vanaf het 2 à 7-bladstadium kan gewiedegd worden. Van zodra de rijen zichtbaar zijn kan geschoffeld worden, in combinatie met vingerwieders en licht anaarden. Uitzonderlijk moet er manueel geschoffeld worden.

Arbeid : 15 tot 40 uren.

Gewasbescherming :

Door een ruime vruchtwisseling en door pas te zaaien als de bodemtemperatuur voldoende hoog is (> 10°C) kunnen ziekten en plagen in sterke mate vermeden worden.

Oogst en opbrengst :

Bij maï s kan ca. 13 ton DS (als snijmaï s) verwacht worden, 7 ton korrelmaï s, 7,2 ton DS aan CCM of een kleine 8 ton DS aan MKS.

7.4. Bonen

Rassenkeuze :

Belangrijkste criterium is de ziektegevoeligheid : kies een ras dat weinig gevoelig is voor Botrytis en hoogdragend is (ook om Botrytis te vermijden), dat weinig gevoelig is voor vetvlekkenziekte en resistent tegen andere vlekkenziekten. (zie rassenlijsten)

Bemesting :

Een bemesting met organische stalmest naar 75 kg N/ha zal volstaan om te voldoen aan alle nutriënten. Het betreft hier een vlinderbloemige en die zijn in staat zelf N te binden uit de lucht, maar de bonen kunnen hier zelf niet van profiteren omdat deze N pas vrijgesteld wordt na het afrijpen van de bonen, na de oogst dus.

Bij een te hoge N-gift wordt de kans op schade door schimmelziekten zeer groot.

Zaai :

Zeer belangrijk is dat gezaaid wordt in een kruimelige, niet te losse en warme (minimaal 10°C) bodem : zaaien tussen half mei en half juni is aangewezen.

Een rijenafstand van 50 cm is aan te raden omdat zo de planten vlugger kunnen drogen en schimmelziekten minder kans krijgen. 25 à 35 planten per m² is het streefdoel (25 op zand, 35 op klei).

Onkruidbestrijding :

Door de late zaai is er mogelijkheid om eind april een vals zaaibed aan te leggen.

Met wieden in vooropkomst en na opkomst, aangevuld met schoffelen kan het meeste onkruid vernietigd worden. Manueel schoffelen in de rij kan nodig zijn indien er veel zaadonkruiden zijn. (voor de machinale oogst moet alle kamille, zwarte nachtschade, kleeftkruid en distels verwijderd worden)

Arbeid: 10 tot 25 uren

Gewasbescherming :

Rassenkeuze, een matige N-bemesting en een ruime vruchtwisseling (1/5) zijn de belangrijkste maatregelen, in combinatie met een ijlere veldbezetting om schimmelziekten (oa. Botrytis, Phoma, Fusarium, Sclerotinia) te voorkomen. Curatief optreden tegen schimmelziekten is vooralsnog niet mogelijk.

Een groot probleem kunnen de bladrandkever en de bonekever zijn, de schade kan hoog oplopen en een biologische bestrijding is niet voor handen. Indien ze bij de opkomst veelvuldig aanwezig zijn, moet herinzaai of zelfs vervangen van de teelt overwogen worden.

Door de veldbezetting niet te hoog te voeren wordt verdere insectenschade en virusziekten vermeden. Om de aaltjesdruk op het bedrijf in de hand te houden moet de vruchtwisseling met bonen zeker 1/5 zijn, bij bonen gedijen vele aaltjessoorten goed (oa. stengelaaltje, Heterodera, Meloï dogyne).

Opbrengst :

5.000 tot 10.500 kg per ha

7.5. Aardappelen

Bemesting :

Een matige bemesting met stalmest naar 100 kg N/ha (dus 100 - Nmin bijbemesten) volstaat veelal, afhankelijk van de voorvrucht aangevuld met een drijfmestgift om de aanzet de bespoedigen. Op zwaardere gronden moet eventueel nog een extra (50 kg K20) kali-bemesting uitgevoerd.

Poten :

Van zodra het land bekwaam is en er geen (nacht-)vorst meer moet gevreesd worden, kunnen de aardappelen de grond in. Door vroeg te poten, vroege rassen te nemen en voorgekiemd pootgoed te gebruiken, krijgt men vervroeging van de teelt. Dit is zeer belangrijk daar er tegen Phytophthora infestans (de aardappelplaag) niets kan gedaan worden. Het gebruik van Koperoxychloride geeft enige vertraging in de uitbreiding van de ziekte doch is naar milieuvriendelijkheid moeilijk aan te raden.

Rijafstand 75 cm en 30-35 cm in de rij.

Onkruidbestrijding :

Met wiedeppen, vingerwieden en aanaarden kunt u het perceel meestal proper houden. Soms moet het veld nog eens overlopen worden om onkruiden die dreigen te zaaien voor de aardappelooft uit te trekken.

Arbeid : 15-30 uren

Gewasbescherming :

Rassenkeuze : vroeg en met een phytophthora-resistentie in knol, stengel en liefst ook in blad.

Rassen: Gasoré, Escort, Désiré, Raja, Nicola, ... (Charlotte wordt veel geteeld, doch is redelijk plaaggevoelig).

Wordt de plaagaantasting te ernstig (veel rotte plekken op de stengels) : loofkappen en indien mogelijk ook branden.

Oogst en bewaring :

Na het loofkappen (en ev. branden) rijpen de knollen af in de grond. Na afrijpen worden ze geoogst.

Voor de bewaring kan geen kiemremmer gebruikt worden. Door ze te bewaren op 1-2°C kan het kiemen lange tijd uitgesteld worden. Dit kan best in kuubkisten gebeuren zodat de aardappelen alvorens verhandeld te worden kunnen op hogere temperatuur komen wat de blauwvorming/stootschade sterk zal beperken.

Te verwachten opbrengst: 15 à 35 ton per ha (zeer variabel, gemiddeld een 23 ton).

Nazorg voor de bodem :

De aardappelteelt laat een N-rijke grond na. Na de oogst kan dus best een vanggewas ingezaaid worden zodat het perceel bedekt is in de winter en er geen uitspoeling van nutriënten is.

7.6. Suikerbieten

Bodem :

Suikerbieten vragen een bodem met een goede structuur, een goede vochtvoorziening en een diep bewortelbaar profiel. Voor late oogst is met het oog op de tarra zware kleigrond ongeschikt.

De pH ligt boven de 5,6.

Bemesting :

Er wordt bemest naar 175 kg N. Bij het gebruik van runderstalmest zal hiermee ook de behoefte aan P en K voldaan worden, tenminste bij een bodem met een goede bodemvruchtbaarheid. De dierlijke mest wordt best gecomposteerd toegediend omdat verse mest een negatieve invloed zal hebben op de winbaarheidsindex. Bodemanalyse zal een gerichte bemesting mogelijk maken, alsook aangeven of er moet opgetreden worden om magnesium-, boor- en mangaangebrek te ondervangen.

Zaaien (of planten) :

Biologische suikerbieten worden iets later gezaaid (na half april!) : de hogere temperaturen versnellen de kieming, de rijen worden sneller zichtbaar zodat de periode tussen zaai en eerste mechanische onkruidbestrijding beperkt blijft. Er wordt gezaaid met een rijenafstand van 50 cm en een zaadafstand van 12,5 cm, tijdens het manueel schoffelen worden ze op 25 cm gezet (80.000 bieten/ha).

In Nederland worden bieten vaak geplant, wat iets duurder is (\pm 370 EUR/ha), maar wat teeltvervroeging geeft (belangrijk daar bio-suikerbieten eind september-begin oktober verwerkt worden) en de onkruidbestrijding vergemakkelijkt. Bij het planten is de rijenafstand eveneens 50 cm en de plantafstand 32,5 cm (60.000 bieten/ha).

Onkruidbestrijding :

Voor het zaaien wordt een vals zaaibed aangelegd. Gezaaide bieten kunnen vanaf de rijen zichtbaar zijn geschoffeld worden en van het 4-6 bladstadium gewiedegd worden. De bieten worden minstens 3 maal geschoffeld en 1 maal manueel geschoffeld.

Geplante bieten kunnen bijna onmiddellijk geschoffeld en geëgd worden, door dat veel vlugger lichtjes kan aangeaard worden, is het manueel schoffelen hier redelijk beperkt.

Arbeid: 75 tot 125 uren

Gewasbescherming :

De gewasbescherming bestaat voornamelijk uit een ruime vruchtwisseling (1/5) om schade door aaltjes te vermijden. Door een gematigde N-bemesting wordt de schade door bladluizen, trips en de bietevlieg sterk beperkt. Met het oog op emelten en ritnaalden kunnen beter geen suikerbieten op gescheurd grasland geteeld worden.

Oogst en opbrengst :

Voorlopig zijn er in België nog geen raffinaderijen die biologische suikerbieten apart verwerken.

In Nederland worden biologische suikerbieten verwerkt voor de gangbare : eind september -begin oktober.

Er kan een opbrengst van 10 à 10,5 ton suiker verwacht worden.

7.7. Cichorei

Bodem :

Cichorei vraagt een bodem met een goede structuur, een goede vochtvoorziening en een diep bewortelbaar profiel. Voor late oogst is met het oog op de tarra zware kleigrond ongeschikt. De pH ligt boven de 6,0.

Bemesting :

Er wordt bemest naar 100 kg N. Bij het gebruik van rundermest zal hiermee ook de behoefte aan P en K voldaan worden, tenminste bij een bodem met een goede bodemvruchtbaarheid. De dierlijke mest wordt best gecomposteerd toegediend omdat verse mest een negatieve invloed zal hebben op de winbaarheidsindex (bij productie voor inuline-winning). Bodemanalyse zal een gerichte bemesting mogelijk maken, alsook aangeven of er moet opgetreden worden om magnesium-, boor- en mangaangebrek te ondervangen.

Zaaien (of planten) :

Biologische cichorei wordt later gezaaid (1e tot en met de 3e week van mei) : de hogere temperaturen versnellen de kieming, de rijen worden sneller zichtbaar zodat de periode tussen zaai en eerste mechanische onkruidbestrijding beperkt blijft. Er wordt gezaaid met een rijenafstand van 50 cm en een zaadafstand van 12,5 cm, tijdens het manueel schoffelen worden ze op 15-20 cm gezet (110.000 planten/ha).

Onkruidbestrijding :

Voor het zaaien wordt een vals zaaibed aangelegd.

Men kan begin mei zaaien en de cichoreien branden wanneer ze ongeveer 4 cm boven de grond zijn : hiermee worden alle onkruiden gedood en de cichorei loopt enkel een 20-tal dagen groeivertraging op. Of men kan half mei zaaien (snellere kieming!) en niet branden na opkomst.

Vanaf de rijen zichtbaar zijn, kan geschoffeld worden en vanaf de plantjes stevig genoeg staan kan gewiedegd worden. De cichoreien worden minstens 3 maal geschoffeld en 1 maal manueel geschoffeld. Arbeid: 75 - 150 uren.

Gewasbescherming :

De gewasbescherming bestaat voornamelijk uit een ruime vruchtwisseling (1/5) om schade door aaltjes te vermijden. Door een gematigde N-bemesting wordt de schade door bladluizen, trips en de bietevlieg sterk beperkt. Met het oog op emelten en ritnaalden kan beter geen cichorei op gescheurd grasland geteeld worden.

Oogst en opbrengst :

De cichorei wordt gedroogd (koffieervanger) of wordt als grondstof voor inuline-winning gebruikt.

Er wordt geoogst van eind oktober tot begin december. Naar kg vers product kan dit een behoorlijk verschil geven, maar naar kg DS of inuline slechts weinig. Er moet dan ook overwogen worden of de eventuele structuurschade bij late oogst wel opweegt tegen de meeropbrengst. Gemiddeld mag ca. 35.000 kg verwacht worden.

8. Bemesting

Grondanalyses van alle percelen voor de omschakeling zullen u zicht geven op de algemene bodemvruchtbaarheid en het opstellen van de organische stof-balans van uw bedrijf mogelijk maken. Indien deze suboptimaal blijken, zal specifiek bemestingsadvies per teelt en perceel nodig zijn om overall een optimale bodemvruchtbaarheid te bereiken.

Het is zeker aan te raden om bij het begin van de omschakeling deze analyses te laten uitvoeren: hoe vlugger eventuele correcties kunnen uitgevoerd worden, hoe vlugger u tot een gedegen bemestingsplan kunt komen.

De aanbevolen bemesting die volgt, is opgesteld vanuit een optimale bodemvruchtbaarheid. Samen met de duurzame rotatie zal met deze bemesting de bodemvruchtbaarheid optimaal gehouden worden. Regelmatige bodemanalyses blijven aangewezen om eventuele bijstellingen en bekalkingen tijdig te kunnen uitvoeren.

Teelt	Ha	Bemesting	N	P2O5	K2O	Opmerkingen
Graan (+ klaver)	8	Aanvoer				In het voorjaar
		15 T stalmest	83	57	52	
		10 T drijfmest	44	18	55	
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Graan	100	47	30	
Stro	20	5	30			
		Overschot	47	25	52	De ingezaaide klaver zorgt dat dit overschot niet verloren gaat + zorgt voor extra N-input.
Maïs (korrel of CCM)	8	Aanvoer				Op de klaverzode
		20 T stalmest	110	76	70	
		Klaver N-fix	60			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	144	68	44	
		Overschot	67	10	31	
Bonen (+ vangewas)	8	Aanvoer				Het vanggewas zorgt dat dit overschot + de door de bonen gefixeerde N, niet verloren gaat
		15 T stalmest	83	57	52	
		Klaver	40			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	95	40	90	
		Overschot	68	19	-33	
Aardappelen (+ vangewas)	8	Aanvoer				Het vanggewas zorgt dat dit overschot niet verloren gaat
		20 T drijfmest	88	36	110	
		Bonen	70			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	90	45	125	
		Overschot	108	-7	-10	
Suikerbieten	8	Aanvoer				Op de zode voor het ploegen
		20 T drijfmest	88	36	110	
		Bonen	35			
		Depositie	40	2	5	
		Afvoer				
		Gewas	120	61	135	
		Overschot	43	-23	-20	

(Alle hoeveelheden zijn per ha weergegeven)

Teelt	Ha	Bemesting	N	P2O5	K2O	Opmerkingen
Cichorei	8	Aanvoer				Op de zode voor het ploegen
		10 T drijfmest	44	18	55	
		Bonen	35			
		K-bemesting			100	
		Depositie	40	2	5	
Afvoer						
Gewas		85	40	165		
Overschot		34	-20	-5		
Balans met suikerbieten	40	Totaal aanvoer	180,2	58	94,8	
		Totaal afvoer	113,8	53,2	90,8	
		Verschil	66,4	4,8	4	
		% benutting	63,2	91,7	95,8	
Balans met cichorei	40	Totaal aanvoer	171,4	54,4	103,8	
		Totaal afvoer	106,8	49	96,8	
		Verschil	64,6	5,4	7	
		% benutting	62,3	90,1	93,3	

In de rotatie met suikerbieten zal 400 ton stalmest (rundermest uit grupstal) en 400 T drijfmest (runderdrijfmest) moeten aangetrokken worden.

Met een gemiddelde inhoud van :

5,5 kg N	3,8 kg P205	3,5 kg K2O	per ton stalmest
4,4 kg N	1,8 kg P205	5,5 kg K2O	per ton drijfmest

betekent dit in totaal :

3960 kg N 2240 kg P205 3600 kg K2O

De stikstof uit fixatie (klaver en bonen) bedraagt jaarlijks 1640 kg op bedrijfsniveau.

Het vanggewas na de bonen en na de aardappelen zal ervoor zorgen dat het overschot aan nutriënten op een efficiënte manier overgedragen worden en na mineralisatie van het vanggewas beschikbaar komt voor de volgende teelt.

Deze benutting van de voedingsstoffen is enkel haalbaar wanneer de bodemvruchtbaarheid optimaal is. Wanneer dit niet het geval is, zal de doorvoer van nutriënten lager komen te liggen en zal er bij sommige teelten moeten bijbemest worden. Vandaar het grote belang om van bij de omschakeling te streven naar een optimale bodemvruchtbaarheid !

Afhankelijk van de grondanalyses en de organische stof-balans zal ook deze bemestingstabel enkele wijzigingen kunnen ondergaan.

9. Arbeidsbehoefte

Wat onmiddellijk opvalt wanneer we het arbeidsorganigram beschouwen, is dat de onkruidbestrijding beduidend meer arbeidsintensief is dan u op uw eentje aankan.

Berekening van de arbeidsbehoefte															
Teelt	Ha	Jan	Feb	Maa	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totaal/ha	Totaal
Aardappelen	8			20	80	60	60	80		80				47,5	380
Bonen	8				40	40	80	120	40					40	320
Cichorei	8				40	280	600	400				80		175	1400
Graan (W)	8			24	40			96	48			56		33	264
Maï s	8				24	40	96	120			40			40	320
Totaal	40	0	0	44	224	420	836	816	88	80	40	136	0		2684
1 VAK = 175 arbeidsuren/maand															

Vanaf **mei tot en met juli** kunt u best iemand aantrekken die eventueel een deel van de mechanische onkruidbestrijding kan uitvoeren.

In juni en juli moeten dan nog enkele extra krachten aanwezig zijn voor het handwerk.

Voor de mechanische onkruidbestrijding kunnen we volgend onderscheid maken :

- granen : vergen relatief weinig aandacht, wiedeggen en klaver inzaaien (loonwerk)
- aardappelen en maï s : beide teelten op 75 cm, beide kunnen aangepakt worden met één schoffelbalk waarop dan enkel messen en vingerwieders voor de maï s, en aan- en afbermers voor de aardappelen moeten geïnstalleerd worden
- bonen en cichorei : beide op 50 cm, kunnen beide met dezelfde schoffel gedaan worden

Het schoffelen in cichorei en bonen vraagt de meeste aandacht : hoe nauwkeuriger uitgevoerd, hoe minder handwerk achteraf. Dit kunt u dan ook best zelf uitvoeren.

De mechanische onkruidbestrijding in maï s en aardappelen zijn iets minder veeleisend : u kunt dit overlaten aan een loonarbeider, waarbij u kunt helpen met de perfecte instelling van de machine.

De manuele onkruidbestrijding bestaat uit :

- eventueel in juni/juli distels verwijderen in de graanteelt
- grote onkruiden op de aardappelruggen verwijderen
- de vuilste plekken in de bonen hakken
- de vuilste plekken in de maï s hakken
- de cichorei minimaal één keer hakken, vaak twee keer : hiervoor kunt u best een grote groep zoeken zodat het op enkele dagen gedaan is : zo kunt u het onkruid klein aanpakken wat de werksnelheid hoog houdt en de hakers worden niet gedemotiveerd door de grote oppervlakte.

Behalve in mei, juni en juli en bij de aardappeloogst kunt u het verder zowat alleen af. April (zaaibedbereiding en zaaien) en september-november (oogst aardappelen, maï s, cichorei en inzaaien granen) zijn dan nog druk, de wintermaanden vragen geen arbeid voor de teelten. Dan is er ruimte voor het onderhoud van machines en gebouwen, administratie en kennisopbouw.

In totaal zal deze vruchtwisseling ongeveer 2.684 uren arbeid vergen, loonwerk niet meegerekend. Hiervan zal 1.400 uren moeten door derden gepresteerd worden (onkruidbestrijding).

Bij deze arbeidshoeveelheid is het onderhoud van machines en gebouwen, de administratie en de tijd voor kennisopbouw niet meegerekend.

Het kan niet genoeg benadrukt worden dat bij de onkruidbestrijding het tijdig ingrijpen zeer belangrijk is. Even te laat ingrijpen kan een enorm pak extra arbeid betekenen. Indien u moet kiezen tussen twee dringende werken, stel dan zeker niet te vlug de onkruidbestrijding uit !

10. Economische doorrekening

Op de volgende pagina vindt u een overzicht van wat u gemiddeld mag verwachten qua bedrijfseconomisch resultaat met de voorgestelde teeltrotatie.

BO = Bruto opbrengst (opbrengst (kg) x verkoopprijs)

TK = Toegerekende kosten (loonwerk inbegrepen, exclusief arbeid)

BM = Bruto marge (BO - TK)

Nodige investeringen :

- schoffel op 50 cm : 6 200 EUR (1)
- schoffel op 75 cm : 5 600 EUR (1)
- wiedege 4,5 m : 2 350 EUR (1)
- wiedege 9 m : 3 000 EUR (1)
- koelcel (*) : 37 000 EUR (schatting) (2)
- 320 kuubkisten (*) : 20.000 EUR (2)

(*) voor de bewaring van de aardappelen, zonder kiemremmers kunnen die best bewaard worden op 1-2°C; omdat handelingen met aardappelen bij 1-2°C gegarandeerd blauw geeft, kunnen ze best in kuubkisten opgeslagen worden, zodat ze makkelijk kunnen acclimatiseren vooraleer op transport te vertrekken. De investeringen hiervoor lopen echter vlug op.

(1) afschrijven op 5 jaar, 5% rente, 2% herstellingen

(2) afschrijven op 10 jaar, 5% rente, 2% herstellingen

In totaal belopen deze investeringen :

- 20 098 EUR voor de onkruidbestrijding
- 76 970 EUR voor de bewaring van de aardappelen

Voor een oppervlakte van 8 ha lijkt het mij niet opportuun om te investeren in eigen stockageruimte en -middelen, die tenslotte maar enkele maanden benut worden. Het zal rendabeler blijken om de aardappelen van het veld af te verkopen. Daarom zijn ze ook zo opgenomen in het arbeidsorganigram en de bedrijfseconomische doorrekening.

De huidige vaste kosten worden geschat op 30 987 EUR (infrastructuur voor het bewaren van aardappelen en het drogen van graszaad inbegrepen). Omdat deze beide activiteiten wegvallen, heb ik de toekomstige vaste kosten geschat op 30 987 EUR, de investeringen naar onkruidbestrijding meegerekend.

Als resultaat geeft dit een bruto arbeidsinkomen van 25 440 EUR per jaar.

per uur arbeid : 19,81 EUR

per ha : 788,43 EUR

Hierbij is de biopremie niet meegerekend.

(Opmerking : om op alle granen en maïs de MacSharry premie te krijgen, zal een deel braak moeten ingepast worden. Deze braak komt best i.p.v. graan of maïs, afhankelijk van wat interessantst is. Naar inkomen toe zal dit niet zoveel uitmaken (braakpremie, minder arbeid, max 1,5 ha) : max 868 EUR).

Bedrijfseconomische kengetallen											
Teelt	Ha	Opbrengst	Prijs (*)	BO/ha	BO	TK/ha	h arbeid/ha	BM/ha	BM/H	BM	
Aardappel	8	23 000 kg	0,22	5 131	41 051	2507	48	2 624	55	20 992	
Bonen	8	7 500 kg	0,27	2 045	16 361	966	40	1 079	27	8630	
Cichorei	8	35 000 kg	0,14	4 772	38 176	1 083	175	3 689	21	29 509	
Korrelmais	8	6 500 kg	0,31	2 262	18 096	1 212	40	1 050	26	8399	
Wintertarwe	8	5 500 kg (**)	0,26	1 903	15 221	904	33	998	30	7986	
Totaal	40				128905		2684			75 515	
							Arbeidskost(V)		1400	19 088	
							Vaste kosten				30 987
							Arbeidsinkomen				25 441

De biopremie

Jaarlijkse premie per ha zoals vastgelegd in het M.B. van 30/3/95 (in EUR), geldend voor de percelen aangemeld vòòr 30 april 2000 :

	Teelt in omschakeling	Biologische teelt
Eénjarige teelten met EG premies (granen, eiwithoudende, oliehoudende gewassen)	180,52	111,55
Eénjarige teelten zonder EG premie	300,87	223,10
Weiland	297,47	173,53
Groenteteelten	300,87	297,47
Meerjarige fruitteelten	842,47 (andere dan hoogstam)	30.000 (ook hoogstam)

Als we het teeltplan over 12 jaar bekijken :

2001	8 ha graan en 8 ha maïs (O)	2 888,26 EUR
2002	idem 2001 + 8 ha bonen (O)	5 295,20 EUR
2003	idem 2001 + 8 ha bonen en 8 ha aardappelen (B)	7 052,87 EUR
2004	idem 2003 + 8 ha cichorei (B)	8 837,70 EUR
2005	8 ha gr, cich, bonen, aard (B) + 8 ha gr (O)	8 285,99 EUR
2006	8 ha cich, aard en bonen (B)	5 949,44 EUR
2007	8 ha cich en aard (B)	3 569,67 EUR
2008	8 ha cich (B)	1 784,83 EUR

TOTAAL: 43 663,96 EUR

Belangrijke opmerking :

Deze premieregeling is gegarandeerd voor de percelen die aangemeld worden vòòr 30 april 2000. Het is momenteel nog niet zeker of ook na 30 april 2000 deze hectaresteen zal toegekend worden. De algemene verwachting is dat dit inderdaad zal verder gezet worden, met een verhoogde premie voor de groenteteelt.

Hou hier terdege rekening mee !

Deze hectaresteen is een reconversiesteen : bedoeld om de omschakelingsperiode naar de biologische landbouwmethode enigszins te verlichten.

Hiermee kunt u ten dele van de investeringen bekostigen en ten dele uw arbeidsinkomen dat tijdens de omschakeling iets lager ligt, wat aanvullen. Waak er echter over dat deze premie uw bedrijf ten goede komt.

11. De omschakelingsperiode

	Perceel A	Perceel B	Perceel C	Perceel D	Perceel E	Perceel F
2001	Graan	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Aardappel</i>	<i>Aard/Suik</i>	<i>Graszaad</i>
2002	Bonen	Graan	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Aardappel</i>	<i>Aardappel</i>
2003	<i>Aardappel</i>	Bonen	Graan	Maï s	<i>Suikerb</i>	<i>Suikerb</i>
2004	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i>	Bonen	Graan	Maï s	Maï s
2005	Graan	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i>	Bonen	Graan	Graan
2006	Maï s	Graan	<i>Cich/Suik</i>	<i>Aardappel</i>	Bonen	Bonen

De omschakelingsperiode verloopt als volgt :

Alles wat geoogst wordt binnen 1 jaar na aanmelden bij BLIK is “gangbaar” product.

Alles wat geoogst wordt vanaf 1 jaar na aanmelden bij BLIK is product “in omschakeling”, enkel voor groenten voor de verse markt kan hier een meerprijs verkregen worden.

Alles wat gezaaid of geplant wordt vanaf 2 jaar na aanmelden bij BLIK geeft “biologisch” product.

Dit zal van groot belang zijn met betrekking tot de aanmeldingsdatum : perceel A moet vòòr april 2001 aangemeld zijn zodat de aardappelen 2 jaar na aanmelden kunnen gepoot worden. De andere percelen moeten aangemeld zijn vòòr mei van de respectievelijke jaren.

Tijdens de omschakeling moet biologisch geteeld worden, maar krijgt men nog geen meerprijs. Het komt er dus op aan enkel gewassen te telen in omschakeling waarbij dit saldooverlies zo beperkt mogelijk is en waarbij de onkruidbestrijding zo weinig mogelijk tijd vergt, want deze extra arbeid wordt nog niet vergoed. Dit geldt zeker voor het eerste omschakelingsjaar.

Vanaf het tweede jaar hebt u een “product in omschakeling” waarvoor soms wel een meerprijs kan bedongen worden. Dit moet u dan wel vòòr het teeltseizoen afspreken met uw afnemer.

Met de voorgestelde gefaseerde omschakeling is het mogelijk om steeds de laagst salderende gewassen in de omschakelingsperiode te telen, die tevens de minste extra arbeid vergen.

Op deze wijze kunt u met een minimum aan inkomensverlies de omschakeling maken en ondertussen ervaring opdoen met de mechanische onkruidbestrijding.

Deze gefaseerde omschakeling laat ook toe om perceel per perceel in de nieuwe rotatie te laten stappen. Bij een volledige omschakeling zouden ook hoogsalderende en arbeidsintensieve teelten in omschakeling moeten geteeld worden, wat financieel een harde noot om kraken is.

Tevens kunt u nu nog 3 jaar gangbaar suikerbieten telen en kunt u gangbare aardappelen telen tot het eerste perceel uit omschakeling is en u biologische aardappelen kunt gaan telen.

De kans is niet onbestaande dat tegen 2004 ook in België biologische suikerbieten zullen verwerkt worden. In dat geval kunnen biologische suikerbieten interessanter blijken voor uw bedrijf dan cichorei.

In mijn berekeningen heb ik cichorei meegenomen omdat suikerbieten momenteel geen optie zijn. Naar arbeid en inkomen zou het vervangen van de cichorei in de berekeningen door suikerbieten geen substantieel verschil mogen maken, zodat mijn berekeningen representatief zijn.

12. Afzet

Voor de producten in omschakeling zult u aangewezen zijn op de gangbare markt voor uw afzet. De “producten in omschakeling” kunt u misschien ook als dusdanig verkopen, dit is echter niet zeker. Bij Belbior of Probila zal men u op dat ogenblik kunnen informeren wat de mogelijkheden zijn. De adressen vindt u in bijlage. Voor de maïs kan een gangbare veehouder gezocht worden.

Het biologisch graan gaat naar de groothandel, de cichorei naar een verwerker tot (koffie-) cichorei of voor inuline. Bio-aardappelen zijn gegeerd goed en zullen vlot een afzet vinden in de groothandel. Voor de bonen kunt u contract afsluiten met een diepvriesbedrijf dat biologische bonen verwerkt.

Om uw biologische maïs en stro af te zetten, kunt u best een lange-termijn afspraak maken met een bio-veehouder die zelf te weinig land heeft om hierin te voorzien, daar kunt u dan ook uw mest betrekken. Indien er gestart wordt met de verwerking van bio-suikerbieten, dan zult u daar zeker van horen.

Het is van groot belang om voor de start van het teeltseizoen reeds duurzame afspraken te maken met uw toekomstige afnemers. Overleg met collega's-bioboeren kunnen hierbij helpen of een andere mogelijkheid is contact op te nemen met Belbior, de Vlaamse telersorganisatie van bioboeren.

Voor namen en adressen van afnemers en leveranciers wil ik verwijzen naar de “Gids Afnemers/Leveranciers” die u in bijlage vindt.

Slotbeschouwing

Met dit omschakelingsplan heb ik getracht een beeld te schetsen van hoe uw bedrijf biologisch kan ronddraaien in de toekomst. Er zijn veel veronderstellingen gemaakt aan de hand van waarnemingen en prognoses. Het uiteindelijk resultaat is haalbaar indien deze veronderstellingen goed gemaakt zijn. Bovendien zal de kennis inzake biologische landbouw in de toekomst nog sterk evolueren en het zal steeds een kwestie zijn deze evolutie op te volgen en uw bedrijfsbeleid aan te passen indien nodig.

(...)

Statiestraat 164 C

2600 BERCHEM

Tel 03 - 287 37 70

Fax 03 - 287 37 71

e-mail expertisecentrum@blivo.be